

στο μικροσκόπιο...

Η πιο απλή συνταγή για τη διαφθορά

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΟΤΣΗ

Ακουγα την πρόεδρο της Φινλανδίας Τάρια Χαλόνην, κατά την εκεί επίσημη επίσκεψη του Κάρ. Παπούλια πριν από δύο εβδομάδες, να εκφράζει το μεγάλο σεβασμό της για την Ελλάδα, «τη χώρα του Πολιτισμού και της Δημοκρατίας». Και ντρεπόμουν. Ποια από τις δύο χώρες εταίρους της Ε.Ε., αξίζει, επί τέλους, το σεβασμό της άλλης;

Αφήσαμε την Ελλάδα τη σημαδιακή μέρα της, αυτοποδείκτως εξευτελιστικής για τους θεσμούς και τα δημόσια ήθη, ψηφοφορίας στη Βουλή για τον Αρ. Παυλίδη. Βουτηγμένη ως το λαιμό στον οχετό των σκανδάλων, να παραδέρνει στην κρατική παραλυσία, την κοινωνική απάθεια, τον κυβερνητικό αυταρχισμό, την οικονομική δυσπραγία, την κομματική σκιαμαχία και τη διάχυτη πολιτική υποκρισία.

Και με μια πτήση τεσσάρων ωρών βρεθήκαμε κυριολεκτικά σε άλλο πλανήτη: Η Φινλανδία, η φτωχότερη από τις σκανδιναβικές χώρες (δύομιση φορές μεγαλύτερη σε έκταση και με το μισό πληθυσμό της Ελλάδας) με κάτι λιγότερο από έναν αιώνα ανεξαρτησίας και μια μόλις γενιά ραγδαίας οικονομικής ανάπτυξης, κατέχει ήδη σημαντικά πρωτεία στην Ευρώπη: Στην εκπαίδευση, την τεχνολογία, την επιστημονική έρευνα, την περιβαλλοντική προστασία. Κάτι ακόμη πιο απτό και εντυπωσιακό για μας: Παρέχει τα πρότυπα του κράτους προνοίας, ενός κράτους καλομονταρισμένου και λειτουργικού στη διαρκή υπηρεσία του πολίτη.

Και σίγουρα δίνει μαθήματα δημοκρατίας: Θεσμική αξιοπιστία, πολιτική σταθε-

ρότητα με μονίμως πολυκομματικές κυβερνήσεις συνεργασίας, αποτελεσματική διακυβέρνηση.

Ποια λοιπόν από τις δύο χώρες οφείλει σεβασμό στην άλλη; Δεκαοχτώ όλοι κι όλοι οι υπουργοί εκεί (γυναίκες κατά το ήμισυ). Ούτε όλων τα ονόματα, ούτε τις φάτσες τους καλά ξέρει ο Φινλανδός πολίτης, αφού δεν είναι τηλεοπτικοί αστέρες.

Εδώ, έχουμε τόσους υπουργούς και υφυπουργούς, που δεν τους γνωρίζει καλά ούτε ο πρωθυπουργός. Και γύρω τους ένα ασκέρι από «γεν. γραμματείς», «διευθυντές», «συμβούλους» και παρατρεχάμενους: Όλοι τους από το κυβερνητικό κόμμα, όλοι τους «κουμπάροι» και «κολλητοί», όλοι τους με κρατικό αυτοκίνητο (από το στόλο των 40.000, τρομάρα μας) και με σοφέρ...

Πουθενά στην Ευρώπη δεν κυκλοφορούν λιγότερα πολυτελή και μεγάλου κυβισμού αυτοκίνητα απ' όσα στη Φινλανδία, καθ' ότι δικαίως επιφέρουν βαρύτατη φορολογία. Εδώ, με τα πρόσθετα κίνητρα, που έδωσαν εσχάτως οι αθλιότητες των κυβερνήσεων, περάσαμε και τα Αραβικά Εμιράτα...

«Πώς τα καταφέρνετε και η Φινλανδία έχει μηδενική διαφθορά;» ήταν η εύλογη ερώτηση των Ελλήνων δημοσιογράφων προς την κ. Χαλόνην.

Θαυμάστε απλότητα, σαφήνεια και πειστικότητα στην απάντηση:

«Άγιοι δεν είμαστε! Άνθρωποι είμαστε και εμείς. Σημασία όμως έχει να υπάρχει διαφάνεια (...) που να ισχύει για όλους. Να υπάρχει εύκολη πρόσβαση του πολίτη σε πληροφορίες για θέματα, που τον αφορούν, όπως η φορολογία και η απόκτηση πιστοποιη-

τικών, αδειών και εγκρίσεων. Στην ουσία δηλαδή, σημασία έχει να γνωρίζομαστε. Καμιά φορά αισθάνεται κάποιος άσχημα όταν οι εφημερίδες γράφουν ότι έχει τόσο εισόδημα. Αλλά με αυτό τον τρόπο μπορούμε όλοι να βλέπουμε αν οι πολίτες ζουν σύμφωνα με τα εισοδήματά τους. Όλα τα πιστοποιητικά και έγγραφα, που χρειάζεται κάποιος για την καθημερινή και επαγγελματική του ζωή να τα παίρνει γρήγορα και σωστά (σ.σ. μέσω Διαδικτύου), χωρίς να πληρώνει και χωρίς να ταλαιπωρείται για κάτι που δικαιούται (...) Εδώ και η Ε.Ε. έχει να παίξει ένα ρόλο, να είναι πολύ ξεκάθαρη και πολύ σκληρή σε θέματα γραφειοκρατίας και καλής διακυβέρνησης (...). Αρα το φάρμακο, που προτείνω εγώ, η συνταγή της Φινλανδίας, είναι η καλή διακυβέρνηση και διαφάνεια σε τέτοιο βαθμό, που κανείς να μην μπορεί, ουσιαστικά να μη τολμάει, να κάνει κάτι που δεν είναι σωστό».

Δίπλα της, στοχαστικός και κατηφής, ο Πρόεδρός μας Κάρ. Παπούλιας δεν είχε παρά να επικροτήσει τα λεγόμενά της λακωνικά.

«Η προτροπή μου είναι να ακολουθήσουμε τη συνταγή και το φάρμακο της Φινλανδίας. Δηλαδή, διαφάνεια και έλεγχος. Η πολιτική τάξη να είναι εξαιρετικά διαφανής γι' αυτό που κάνει και ιδιαίτερα γι' αυτό που ζει. Ο καθένας να απλώνει τα πόδια του όσο το πάπλωμα του επιτρέπει».

Τόσο απλό είναι, λοιπόν, το φάρμακο για το καρκίνωμα της διαφθοράς.

Αν το περίφημο «σίσου» είναι η πεμππουσία της βιοθεωρίας του Φινλανδού (δύσκολα μεταφράζεται, αφού σημαίνει επιμονή και πείσμα, κουράγιο, καρτερικότητα και δύναμη - όλα

Η πρόεδρος της Φινλανδίας Τάρια Χαλόνην

μαζί) η απλότητα είναι που κυριαρχεί στη ζωή του: Στο πώς εκφράζεται, πώς ντύνεται, πώς χτίζει, πώς δημιουργεί καλλιτεχνικά, πώς συμπεριφέρεται κοινωνικά. Ίσως γιατί διατηρεί ακόμη στέρεους δεσμούς με τη φύση.

«Όλα εδώ είναι δωρικά», μου λέει ο Βαγγέλης Πατούχας, για τέσσερις δεκαετίες μετανάστης στο Ελσίνκι. Ούτε βαθυστόχαστες, τάχα μου, αναλύσεις, συνεπώς ούτε ατέρμονη φλυαρία στα κανάλια και στη Βουλή, ούτε ειδικές μελέτες στα έγκατα των κομματικών μηχανισμών -για να επιβεβαιώνεται η λαϊκή ρήση ότι, όποιος δεν θέλει να ζυμώσει, μέρα-νύχτα κοσκινίζει.

Απλούστατη η συνταγή, με τα τρία γιατρικά:

Αφού το επιτρέπει πια η τεχνολογία, τέρμα μια για πάντα ο γραφειοκράτης σφραγιδοφύλακας (στην εφορία, στην πολεοδομία, στα δικαστήρια, στην αστυνομία, στα νοσοκομεία, στα υπουργεία κ.α.), που δυναστεύει τον πολίτη και «λαδώνεται» για να τον εξυπηρετήσει - ενίοτε να βεβαιώσει... το γνήσιον της υπογραφής!

Δευτέρον, διαφάνεια πλήρης και για όλους, ώστε να ξέρουν οι πάντες για τους πάντες αν ζουν σύμφωνα με τα εισοδήματά τους ή κλέβουν. Και πιο αυστηρός

ο έλεγχος βεβαίως για τους κρατικούς λειτουργούς, που διαχειρίζονται το δημόσιο χρήμα. Ωστε -λέει με έμφαση η πρόεδρος της Φινλανδίας- «κανείς να μην μπορεί και να μην τολμά να κάνει κάτι που δεν είναι σωστό». Διότι δεν υπάρχουν ποινικές ασυλίες, κυβερνητικά κουκουλώματα, παραγραφές, συγκαλύψεις, ομερτά συνενόχων και κοινωνική ανοχή. Πέλεκυς ο νόμος και ισόβια καταδίκη η κοινωνική απαξία...

Εμεινε για το τέλος η καλή διακυβέρνηση -δηλαδή το αυτονόητο. Στη Φινλανδία το «σίσου» φαίνεται να θεραπεύει ακόμη και τα τρωτά του κοινοβουλευτισμού. Ούτε πελατειακό σύστημα, ούτε κομματοκρατία, ούτε μονοκομματικό κράτος, ούτε εναλλασσόμενος στην εξουσία δικομματισμός. Πολιτική σταθερότητα και ευνομία με ολιγομελείς κυβερνήσεις επιλέκτων, με διακομματική συνεργασία (κεντροδεξιά η τωρινή).

Ξέρουν καλά και το εφαρμόζουν ότι μόνο με θεσμική αξιοπιστία, με κράτος δικαίου, με κράτος προνοίας και με πολίτες πεπαιδευμένους σε εξαίρετο εκπαιδευτικό σύστημα, λειτουργεί εύρυθμα η δημοκρατία. Τόσο απλά. Αρα και τόσο δύσκολα, ώστε να είναι αναγκαίο το «σίσου»...